

Ξαναγυρνάω σε δρόμους παλιούς...

του Γιάννη Τριάντη*

Λογοτεχνικά, ταξιδιωτικά, βιογραφικά και ιστορικά

— πεζά και ποιητικά — κείμενα για τη Θεσσαλονίκη και την ενδοχώρα της
από τις βιβλιοθήκες των **Γ. Κατσέα**, **Α. Χατζητόλιου** και **Ι. Μπισχιγιώτη**

[...] Να το πάλι εκείνο το κρυφό ποταμάκι που ακούει Θεσσαλονίκη κι αναδεύεται, φουσκώνει και βγαίνει στην επιφάνεια. Και τι δεν λάμπει στα νερά του: γειτονιές και συνοικίες — Σταυρούπολη, Καλαμαριά, Ροτόντα, Κάτω Τούμπα... Γαλάζιες ποδιές πάνω από ανυπόμονους μηρούς... Δάσκαλοι, αστέρες πολικοί — ο Μάνεσης, ο Πανταζόπουλος, ο Μανωλεδάκης, ο Κούδας, ο Γκράμσι, ο Χατζηπαναγής... Άνθρωποι της αγοράς, παιδιά της λάσπης και της προσφυγιάς... Ο Πάυλος, η Ρένα, ο Δήμος, ο Στέργιος, ο Θέμος, ο Κωστής — ποδόσφαιρο και «Αστικό», το χρέος κρεμασμένο στην άκρη του σφυροδρέπανου, και κρυφοί διάδρομοι διαφυγής... Το ταξίδι είναι κυρίως η συγκίνηση που το προετοιμάζει. Ξέρεις ότι με τα «νοσταλγικά δάχτυλα» που ξεφυλλίζουν σελίδες του παρελθόντος, θα δεις τα ίδια αγαπημένα μέρη (κάτι σαν σημεία στίξης στο κείμενο της διαδρομής), θα αντικρίσεις τον ήλιο στα διόδια και θα νιώσεις την παλιά επιθυμία να δεις κάποτε τα ροδοκόκκινα σπλάχνα του, θα ακούσεις τα ποτήρια να τσουγκρίζουν νυσταγμένα στον Άγιο Κωνσταντίνο και θα βάλεις Θανάση Παπακωνσταντίνου καθώς θα βλέπεις, τρέχοντας με χίλια, «τα εκκλησιάκια στις στροφές» να σου «κουνάν' λευκό μαντήλι», και λες άσ' το να παίξει ολόκληρο, να πλημμυρίσει ο δρόμος μουσικές κι ο μέσα κόσμος νότες [...] γυρίζεις μετά στον «καλό συμμορίτη» των Πυρηναίων και προσκυνάς τα παράξενα κοιτάσματα

του κόσμου, σβήνεις από την οθόνη τα πρωτοσέλιδα για το πανεπιστήμιο (την κωμική διελκυστίδα την έχεις βαρεθεί) και πέφτεις χαρούμενος στην αγκαλιά της Θεσσαλονίκης...

[...] Φεύγοντας από τη Θεσσαλονίκη είχε «ο νους λιτόχωρο. Με διαβαστές πλαγιές κι εύφορα μπλε θαλάσσης»...

* * *

[...] Η σύγκρουση της Ελλάδος με τους γείτονες της FYROM δεν είναι σύμπτωμα εθνικιστικού πυρετού. Η διαμάχη για το Όνομα αποκαλύπτει διακαή πόθο των δύο λαών για μετοχή στην Ιστορία. Κατά τούτο, ο αγώνας αυτός είναι αγώνας εξ αντικειμένου ευγενικός, μια διεκδίκηση που δεν αφορά υλικά αγαθά και αγοραίες στοχεύσεις... Επομένως, τα συλλαλητήρια, το πάθος και οι εμμονές είναι στοιχεία συγκινητικά που υπηρετούν υπαρξιακές αγωνίες — εκατέρωθεν... Υπάρχει, όμως, μια κρίσιμη διαφορά την οποία γνωρίζουν οι γείτονες, αλλά εννοούν να την παρακάμψουν και να την περιφρονούν: αν υπάρχει ένας λαός στον κόσμο που δικαιούται να μιλάει για κάποια σχέση με τους Μακεδόνες είναι οι Έλληνες, οι σημερινοί Έλληνες, που έτυχε να γεννηθούν σ' αυτά τα μέρη και να μιλούν την ίδια γλώσσα με τον δάσκαλο του Αλέξανδρου. Ό,τι κατέλιπον οι Μακεδονικοί αιώνες — και μέρος του βρίσκεται στην αυλή της γείτονος — «μιλάει» ελληνικά. Τα ξέρουν αυτά οι γείτονες, αλλά επι-

* Ο Γιάννης Τριάντης, ένας έξοχος λυρικός της δημοσιογραφίας μας, γεννήθηκε το 1955 στα Τριαντέικα Αγρινίου και σπούδασε στη Νομική του Α.Π.Θ. Εδώ και σχεδόν είκοσι χρόνια κοσμεί καθημερινά τα φύλλα της «Ελευθεροτυπίας» με υψηλής ποιότητας σχολιασμό της καθημερινότητας — υπό το πρίσμα ενός έντιμου «αριστερού πατριωτισμού» — και αρωματίζει συχνά τα κείμενά του με τις ανεξίτηλες μυρωδιές των νεανικών χρόνων της Θεσσαλονίκης. Προσφάτως ανέλαβε και διευθύνει με επιτυχία τον ραδιοφωνικό σταθμό «Κανάλι 1» του Πειραιά. Τα αποσπάσματα που δημοσιεύουμε είναι από την καθημερινή του στήλη «επί τον τύπο των ήλων» και από το βιβλίο του «Ούτε τύμπανα, ούτε τρομπέτες» (Ίκαρος, 2005).

Η Μακεδονία είναι μία και είναι Ελληνική.

θυμούν με ξένες πλάτες να σκαρφαλώσουν στο μπαλκόνι της Ιστορίας. Προκλητικά και άδικα. Με θράσος και επιδοτούμενο κυνισμό. Το ξέρουν πως η γλώσσα τους δεν είναι «Μακεδονική», αλλά «Μπουλγκάρσκα». Ας βγάλουν στο επόμενο συλλαλητήριο ένα σλαβόφωνο γέροντα από τα χωριά της Καστοριάς ή της Φλώρινας να τους το υπενθυμίσει. Να το ακούσουν ταυτόχρονα και κάτι δικό μας προοδευτικοί που καμώνονται τους ανήξερους και υπερασπίζονται – μιλώντας για το δικαίωμα αυτοπροσδιορισμού των γειτόνων – έναν θρασύτατο εθνικισμό... Όντως είναι πικρό να έχεις για σαράντα τόσα χρόνια ένα Όνομα και να σου ζητούν να τ' αλλάξεις. Όμως, δεν είναι το ίδιο πικρό για έναν άλλο λαό να βλέπει ότι υποκλέπτονται ξεδιάντροπα και προκλητικά ορισμένα τιμαλή της δικής του Ιστορίας; Θα μπορούσε να έχει λήξει αυτή η διαμάχη, αν οι γείτονες διαμόρφωναν την ταυτότητά τους με βάση την καταγωγή (Σλάβοι) και τον τόπο στον οποίο κατοικούν (μέρος της Μακεδονίας) [...] Όμως το Όνομα Σλαβομακεδονία διαολίζει τους γείτονες όσο κανένα άλλο...

***

Προσεύχεται το σώμα εν όψει φεγγαριού και

θήρους. Και παρακαλεί να βρει ένα άλλο σώμα-ύφαλο κι εκεί να ναυαγήσει [...]

Θυμήσου την ομίχλη της Θεσσαλονίκης: λες και βγαίνει από τα έγκατα της γης ή από τον αφρό του σκυθρωπού Θερμαϊκού και ανεβαίνει για να τυλίξει την πόλη, όπως ένα αραχνούφαντο πέπλο το σώμα κουρασμένου αγάλματος.

***

Θα υπάρξουν επιπτώσεις αν πάρουν οι γείτονες το Όνομα; Ασφαλώς. Σε όλους τους τομείς. Βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες («Μακεδονική μειονότητας», πρόβλημα με τα ελληνικά προϊόντα που φέρουν τις λέξεις Μακεδονία-ικός, και φυσικά το εν δυνάμει ηφαίστειο του αλυτρωτισμού). Μα δεν έχουν το δικαίωμα του αυτοπροσδιορισμού οι γείτονες; Ασφαλώς. Καθένας μπορεί να αυτοαποκαλείται Ιταλός, Διαστημάνθρωπος, Μακεδόνας ή Ούφο... Όμως κανένας, φέρ' ειπείν, δεν μπορεί να ονομάσει τη χώρα του Κίνα ή Τζάγκουαρ και να ποζάρει με αυτό το όνομα στο διεθνές προσκήνιο. Και είναι προφανές το «γιατί». Και τώρα; Τίποτε λιγότερο από βέτο, αν συνεχιστεί η προκλητική κοροϊδία...

***

[...] Μη μου το πεις, το ξέρω πως «οι παλιοί μας φίλοι για πάντα φύγαν». Έφυγαν αφιονισμένοι για μεγάλα παιχνίδια. Παίζουν σε αιματηρά γήπεδα. Και «η ζωή αλλάζει δίχως να κοιτάζει» τίποτε. Ούτε τη «δική σου μελαγχολία» ούτε τα άδεια βαγόνια των ελπίδων [...] Λέω για κείνο το τραγούδι – τον Βισκαϊκό – σε στίχους ενός Κεφαλλονίτη καπετάνιου που έσβησε στο Δαφνί, και δεν ήταν ο μόνος, αλλά δεν θέλω να μπούμε σ' αυτές τις στοές, γιατί έχω μπροστά μου τον φάρο της Κορούνια και ετοιμάζομαι να σου πω για το Μπιλμπάο, μα ξαναγυρνάω σε δρόμους παλιούς, της Θεσσαλονίκης, για να ξεχάσω και να θυμηθώ...

***

[...] νεαροί αναρχικοί – ή όπως αλλιώς αυτοχαρακτηρίζονται – διέπραξαν ασχήμιες φασιστικού τύπου στην Έκθεση Βιβλίου. Κατέστρεψαν περίπτερα εκδοτικών οίκων, που εκδίδουν και διακινούν βιβλία με «επιλήψιμο περιεχόμενο» [...]

Πλατεία Αριστοτέλους στη Θεσσαλονίκη. Ημέρες του 1991.

Οι αφιονισμένοι νεαροί [...] αδιαφορούν αν αυτή η πρακτική αποτελεί ίδιον αυταρχικών καθεστώτων και γνώρισμα αμιγώς φασιστικής συμπεριφοράς [...] Όμως το πρόβλημα δεν εντοπίζεται στις ασχημίες του παρωπιδοφόρου ακτιβισμού. Αλλά στη σιωπή –επομένως, στην ανοχή και εξ αντικειμένου επιδοκιμασία– με την οποία υποδέχονται τις βέβηλες αυτές ενέργειες αρκετοί παράγοντες του δημόσιου βίου, και δη της Αριστεράς (κόμματα, στοχαστές, λόγιοι, δημοσιογράφοι κ.ά.)... Είναι οι άνθρωποι που λειτουργούν σαν κύκλωτες. Βλέπουν με το ένα μάτι. Φέρ' ειπείν, εξεγείρονται και βγαίνουν ξιφήρεις στην αγορά όταν η γνωστή παρεούλα της θρησκόληπτης αφασίας ποδοπατάει το βιβλίο του Ανδρουλάκη ή την Ιστορία της Στ' Δημοτικού, αλλά δεν βρίσκουν να πουν τίποτα για τις εξίσου φασιστικές πρακτικές των απέναντι [...] Είναι οι άνθρωποι που πάσχουν από έναν μόνιμο στραβισμό: είδαν –και στηλίτευσαν– την πρωτοβου-

λία της κυβέρνησης να αποσύρει το επίμαχο βιβλίο της Ιστορίας, αλλά ούτε είδαν ούτε ενοχλήθηκαν από το ότι η συγγραφή του υπαγορεύτηκε από ντιρεκτίβα των Βρυξελλών και υλοποιήθηκε βάσει της συμφωνίας Τζεμ-Παπανδρέου [...] Αλλά έτσι είναι: όταν έχεις έμβλημα τη Ρεπούση και κάρφο στους οφθαλμούς τη «συνέχεια του Ελληνισμού», τότε όλα εξηγούνται. Και νομιμοποιούνται. Ως και οι τερατωδίες...

* * *

Κοίτα να δεις τώρα, που ανοίξαμε κουβέντες περί ανέμων: «Ο Βαρδάρης μάς εγκαταλείπει», έγγραφε τις προάλλες ο «Αγγελιοφόρος», μ' ένα πικρό παράπονο για την ισχνή παρουσία του εμβληματικού αυτού ανέμου, που ρόδιζε τα μάγουλα της Θεσσαλονίκης και καθάριζε την πόλη από τις αμαρτίες της (οι αμαρτωλοί έχουν αλλάξει στέκια προ πολλού, πάντως).